

Обобщение на информацията от отчетните данни на общините за финансовото им състояние към края на първото тримесечие на 2024 г.

Анализът на данните в края на първото тримесечие на 2024 г., спрямо края на 2023 г., както и спрямо същия период на 2023 г., показва следното:

Показатели за финансова самостоятелност

Делът на приходите в общите постъпления за страната е 25,97%, спрямо 26,85% в края на 2023 г., като спада спрямо същия период на миналата година – 30,39%. Броят на общините, които отчитат дял на приходите от общите постъпления по-висок от стойността на показателя за страната, е 49, спрямо 54 в края на месец март 2023 г., при 44 общини към края на предходната година.

Делът на покритие на разходите за местни дейности с приходи за страната нараства до 106,87%, спрямо 74,08% в края на миналата година. Стойността на показателя намалява спрямо същия период на миналата година, когато е била 119,34%, като 54 общини постигат резултат над стойността за страната (49 са към същия период на миналата година и 45 – към края на 2023 г.).

Приходите превишават разходите за местни дейности към края на тримесечието при 24,53% от общините или 65 общини. През същия период на миналата година този брой е бил 79, а към края на 2023 г. – 9.

Показатели за финансова устойчивост и ефективност

- Бюджетното салдо спрямо общите постъпления по отчет – стойността на показателя за страната към края на първото тримесечие на 2024 г., е 24,64% (22,41% към същия период на миналата година и 1,64% в края на 2023 г.). Броят на общините, отчитащи резултат над средния, е 89, като 94 са към края на първото тримесечие на 2023 г. и 150 – към края на 2023 година. Бюджетното салдо на общините на национално ниво е положително в размер на 889,4 млн. лв., поради което и делът му от общите постъпления е положителна величина.
- Общият размер на общинския дълг към 31.03.2024 г. е 1 711,5 млн. лв., като нараства с 310,5 млн. лв. спрямо същия период на миналата година и намалява с 59,0 млн. лв. спрямо края на 2023 г. Средното за страната равнище на размера на дълга като процент от планираните приходи, изравнителна субсидия и други трансфери за местни дейности е 43,22 % (при 46,58 % към края на предходната година). Общините използват дългосрочни заеми както за съфинансиране на европейски проекти и програми, така и за реализиране на значими инвестиционни проекти. Важен показател, който е индикатор за финансова дисциплина в общината, не е размерът на дълга като обща сума, а дали погашенията по него са правилно планирани и бюджетно разчетени, така че да не превишават фискалното правило по чл. 32, ал. 1 от Закона за публичните финанси (ЗПФ).
- Към края на наблюдавания период размерът на просрочените задължения по бюджетите на общините е 125,5 млн. лв., като нарастват с 37,3 млн. лв. спрямо месец март 2023 г. и намаляват с 32,8 млн. лв. спрямо размера към 31.12.2023 г.
Делът на просрочените задължения от планираните приходи и планираната изравнителна субсидия на национално равнище към март 2024 г. спада до 3,17 %, при 4,16 % в края на предходната година. Броят на общините с този показател над средното равнище за страната е 61 към 31.03.2024 г., като 67 е броят им към края на 2023 година.
- Население на един общински служител – стойността на показателя за страната е 264 към края на месец март 2024 г., при 268 към 31.03.2023 г. и 265 към края на 2023 година.

Общините със стойност на показателя над стойността за страната са 47 към края на текущото тримесечие.

- Делът на разходите за заплати и осигуровки в общите разходи е 59,26%, като за същия период на миналата година и към края на 2023 г. е съответно 57,46% и 54,76%. Общините със стойност на показателя над стойността за страната са съответно 169 при 167 за същия период на миналата година и 156 към края на 2023 година.

Показател за инвестиционна активност - дял на капиталовите разходи в общите разходи

Към края на текущото тримесечие при общините се наблюдава слаба инвестиционна активност – 9,30%, като тя намалява с 5,72 процентни пункта, в сравнение с данните към края на 2023 г., когато стойността на този показател за страната е 15,02%. Инвестиционната активност за страната има леко подобрене спрямо същия период на миналата година – 9,11%.

Броят на общините, които имат дял на капиталовите разходи по-висок от стойността на показателя за страната в края на първото тримесечие на 2024 г., е 106 при 113 за същия период на миналата година и 146 – към края на 2023 година

Други показатели за финансовото състояние на общините

- Наличните в края на март 2024 г. задължения за разходи към годишния размер на разходите на общините са 3,1% (6,3% - към 31.12.2023 г.). Броят на общините, превишаващи средните нива за страната, е 73 (52 към края на 2023 г.). Към 31.03.2024 г. в 10 общини задълженията за разходи към годишния размер на разходите превишава 15 на сто (при 15 към края на 2023 г.).

Общини с най-голям дял на задълженията за разходи, спрямо годишните разходи:

Септември	29,9%
Белоградчик	24,8%
Кърджали	21,7%
Чирпан	21,7%
Велинград	20,7%

- Наличните в края на март 2024 г. поети ангажименти за разходи по бюджета на общината към годишния размер на разходите на национално равнище са 38,7 % (52,4 % - към 31.12.2023 г.) по данни от сборните оборотни ведомости на общините. Броят на общините, превишаващи средните нива за страната, е 86 при 71 към края на предходната година. Към 31.03.2024 година в 42 общини размерът на поетите ангажименти за разходи към годишния размер на разходите превишава 50 на сто.

Общини с най-голям дял на поетите ангажименти за разходи, спрямо годишните разходи:

Бяла (обл. Варна)	428,0%
Минерални Бани	192,5%
Неделино	139,8%
Кресна	137,9%
Тополовград	120,9%

- Делът на просрочените задължения по бюджета от годишния размер на разходите на национално равнище към края на първото тримесечие спада до 0,9 %, при 1,3 % към края на предходната година. Броят на общините, превишаващи средните нива за страната, намалява до 56 (64 – към 31.12.2023 г.). Към края на първото тримесечие на 2024 г. общините с просрочени задължения, които превишават 5 на сто от годишния размер на разходите, са 15, докато към края на миналата година са 21.

Общини с най-голям дял на просрочените задължения, спрямо годишните разходи:

Белово	27,3%
Велинград	23,7%
Белоградчик	20,3%
Доспат	18,7%
Струмьяни	17,2%

- Общините с отрицателно бюджетно салдо към края на първото тримесечие на 2024 г. са 40 (за сравнение към 31.12.2023 г. са 134), като най-голям дефицит се отчита в следните общини:

	/лв. /
Перник	-9 239 734
Струмьяни	-2 737 605
Долна Баня	-2 116 053
Ветрино	-2 102 049
Радомир	-2 085 703

Забележка: Предвид факта, че към края на първото тримесечие на 2023 г. Законът за държавния бюджет на Република България (ЗДБРБ) за 2023 г. не бе приет от Народното събрание, съответно не бяха приети общинските бюджети за 2023 г., липсва информация за размера на планираните приходи и разходи по общинските бюджети, поради което не може да бъде предоставена информация към 31.03.2023 г. по някои показатели, като например:

- Размер на дълга, като процент от планираните приходи, изравнителна субсидия и други трансфери за местни дейности от централния бюджет (ЦБ);
- Просрочени задължения като процент от планираните приходи, изравнителна субсидия и други трансфери за местни дейности от ЦБ;
- Дял на просрочените задължения по бюджета от планираните разходи за 2023 г.;
- Дял на задълженията за разходи по бюджета от планираните разходи за 2023 г.;
- Дял на поетите ангажименти по бюджета от планираните разходи за 2023 г.

ОБЩИНИ С ФИНАНСОВИ ЗАТРУДНЕНИЯ

За общините, за които въз основа на данните от годишните отчети за касово изпълнение на бюджетите на общините, оборотните ведомости и информацията в Регистър общински дълг и по чл. 5а от Закона за местните данъци и такси към края на 2023 г. се установи, че отговарят на три и повече от критериите по чл. 130а, ал. 1 от ЗПФ и са определени съгласно тази законова разпоредба като общини с финансови затруднения, данните за финансовото състояние към

31.03.2024 г. са следните:

Просрочените задължения по бюджета са в размер на 47,4 млн. лв.

Спрямо същия период на миналата година размерът на просрочените им задължения се е увеличил общо с 14,4 млн. лв. в резултат на увеличението в 9 от тях с 15,7 млн. лв. и намалението в 2 общини общо с 1,3 млн. лв. спрямо края на 2023 г. се наблюдава намаление на просрочените задължения с 6,6 млн. лв., като намаление в общ размер на 6,7 млн. лв. е отчетено при 9 общини, а при 2 общини е отчетено увеличение в размер на 0,1 млн. лв.

Една община не отчита просрочени задължения за наблюдаваните два периода.

Задълженията за разходи по бюджета са в размер на 90,0 млн. лв.

Размерът на задълженията за разходи на общините с финансови затруднения се е увеличил, спрямо същия период на миналата година, с 20,5 млн. лв. (при 8 от тях увеличението е с 21,0 млн. лв., а при 4 намалението е общо с 0,5 млн. лв.). спрямо края на 2023 г. намалението в размера на задълженията е 7,0 млн. лв., като е реализирано в резултат на намаление с 8,2 млн. лв. в 8 общини и увеличение с 1,2 млн. лв. в 4 общини.

Поетите ангажименти са в размер на 234,0 млн. лв.

Поетите ангажименти са се увеличили с 86,0 млн. лв., спрямо същия период на миналата година, което е в резултат на увеличението с 89,2 млн. лв. в 10 от общините и на намаление с 3,2 млн. лв. при 2 общини с финансови затруднения. спрямо края на 2023 г. се наблюдава увеличение с 30,9 млн. лв., произтичащо от увеличение при 7 общини в размер на 36,2 млн. лв. и намаление при 5 в размер на 5,3 млн. лв.

За първото тримесечие на 2024 г. нито една община не изпълнява план за финансово оздравяване, за целите на изпълнението на който е отпуснат временен безлихвен заем по чл. 130ж, ал. 1 от ЗПФ.

Към 31.03.2024 г. остатъчният размер на дължимите временни безлихвени заеми, предоставени по чл. 130ж, ал. 1 от ЗПФ. на общините с приключила процедура по финансово оздравяване през 2022 г. – Неделино и Чепеларе, при които крайният срок за погасяване на заемите е приключил, е 1,1 млн. лв.

/в лева/

Код по ЕБК	Община	Дата на отпускане на заема	Краен срок на погасяване	Размер на предоставения безлихвен заем	Остатъчен размер на заема към крайния срок за погасяване	Остатъчен размер на заема към 31.03.2024 г.
7107	Неделино	03.07.2020 г.	01.12.2022 г.	3 000 000	3 000 000	769 300
7110	Чепеларе	24.04.2020 г.	01.12.2022 г.	2 500 000	2 500 000	353 400
Общо:				5 500 000	5 500 000	1 122 700

На основание чл. 106 от ЗПФ Министерството на финансите прихваща невъзстановените заеми на общините Неделино и Чепеларе с подлежащите им на отпускане средства за целева

субсидия за капиталови разходи съгласно чл. 53 от ЗДБРБ за 2024 г. Прихванатите средства са в размер на 2,2 млн. лв., от които за община Неделино 1,1 млн. лв. и за община Чепеларе 1,1 млн. лв.

ПРОСРОЧЕНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ

Просрочените задължения на общините към 31.03.2024 г. са в размер на **125,8 млн. лв.**, в т.ч. по бюджета на общините – **125,8 млн. лв.**

Просрочените задължения по бюджетите на общините са формирани от 115 общини (43% от общия брой общини), 150 общини завършват първото тримесечие на 2024 г. без просрочени задължения в бюджета. Сравнено със същия период на миналата година, намаление на просрочените задължения отчитат 23% (62 общини), като общият размер на реализираното от тях намаление е близо 13,8 млн. лв. За същия период 61 общини (23% от всички) увеличават просрочените си задължения в рамките на една година общо с 51,1 млн. лв.

В делегираните от държавата дейности просрочените задължения са в размер на 6,8 млн. лв. и съставляват около 5,4 % от размера на просрочените задължения по бюджетите на общините.

Размерът на просрочените задължения по бюджетите по области е, както следва:

Област	Март 2023 г.	Декември 2023 г.	Март 2024 г.	Изменение Март 2024 г. - Март 2023 г.	Изменение Март 2024 г. - Декември 2023 г.
	/лв./	/лв./	/лв./	/лв./	/лв./
Благоевград	12 497 699	15 673 616	10 217 359	-2 280 340	-5 456 257
Бургас	1 412 681	3 075 435	3 068 248	1 655 567	-7 187
Варна	403 922	1 542 654	1 050 588	646 666	-492 066
Велико Търново	1 392 796	2 822 427	2 374 002	981 206	-448 425
Видин	5 373 022	5 326 769	5 283 870	-89 152	-42 899
Враца	2 516 648	3 161 174	2 348 307	-168 341	-812 867
Габрово	2 586	349 259	2 051	-535	-347 208
Добрич	903 909	2 722 512	1 520 064	616 155	-1 202 448
Кърджали	5 050 461	8 105 107	7 942 685	2 892 224	-162 422
Кюстендил	4 188 637	4 306 163	3 742 112	-446 525	-564 051
Ловеч	0	5 023 754	4 006 845	4 006 845	-1 016 909
Монтана	1 533 638	2 612 249	1 773 079	239 441	-839 170
Пазарджик	26 970 254	55 797 969	53 332 309	26 362 055	-2 465 660
Перник	1 481 678	6 077 726	2 037 502	555 824	-4 040 224
Плевен	209 842	249 509	371 348	161 506	121 839
Пловдив	2 361 900	9 715 791	4 497 464	2 135 564	-5 218 327
Разград	123 913	914 166	81 895	-42 018	-832 271
Русе	48 189	16 487	12 602	-35 587	-3 885
Силистра	1 234 978	2 219 421	1 434 244	199 266	-785 177
Сливен	58 459	20 940	18 290	-40 169	-2 650
Смолян	10 631 558	13 683 288	8 248 182	-2 383 376	-5 435 106

София - град	2 823 102	5 258 729	6 553 121	3 730 019	1 294 392
София	1 700 699	3 683 930	2 499 907	799 208	-1 184 023
Стара Загора	1 604 679	3 745 091	1 834 714	230 035	-1 910 377
Търговище	14 713	413 739	111 672	96 959	-302 067
Хасково	3 521 504	1 680 600	1 077 168	-2 444 336	-603 432
Шумен	57 334	22 638	0	-57 334	-22 638
Ямбол	11 894	11 894	11 894	0	0
Общо	88 130 695	158 233 037	125 451 522	37 320 827	-32 781 515

В сметките за средства от Европейския съюз (СЕС) и в другите сметки и дейности просрочените задължения са 0,4 млн. лв., или 0,3 % от общия размер на просрочените задължения на общините.

Общата сума на просрочените задължения на общините намалява с приблизително 32,9 млн. лв., спрямо края на 2023 г., но е по-висока с 35,1 млн. лв., спрямо същия период на миналата година.

Динамиката в размера на просрочените задължения по бюджетите на общините е както следва:

Към дата:	Размер на просрочените задължения по бюджетите на общините в млн. лв.
31.12.2017 г.	146,1
31.12.2018 г.	122,2
31.12.2019 г.	171,8
31.12.2020 г.	127,8

Към дата:	Размер на просрочените задължения по бюджетите на общините в млн. лв.
31.12.2021 г.	118,7
31.12.2022 г.	91,0
31.12.2023 г.	158,2
31.03.2024 г.	125,5

НАЛИЧНИ СРЕДСТВА

Към 31.03.2024 г. общините отчитат налични средства в размер на 3 309,9 млн. лв., от които 3 040,3 млн. лв. отчетени по бюджетите, 99,2 млн. лв. в сметките средства от Европейския съюз и 170,4 млн. лв. наличност по набирателни сметки.

Отчетените по бюджетите на общините наличности към края на март 2024 г. се увеличават с 908,8 млн. лв. спрямо декември 2023 г. и с 207,5 млн. лв. спрямо март 2023 г. С най-голям относителен дял е отчетената наличност в левове по сметки в края на периода 96,7% от отчетените средства или 2 939,3 млн. лв.

Спрямо края на предходната годината общият размер на наличните средства на общините нараства с 899,9 млн. лв., а увеличението спрямо същия период на 2023 г. е 170,3 млн. лв., тъй като размерът на наличните средства в сметките за средства от Европейския съюз намалява през наблюдаваните периоди, компенсирайки част от общото увеличение.

Наличностите по бюджетите на общините се формират основно от средства от предоставени допълнителни трансфери, вкл. за целеви разходи и от целевата субсидия за капиталови разходи от предходната година, от провежданата данъчна кампания и наличните средства от получени субсидии по чл. 53 от ЗДБРБ за 2024 г. Наличностите по сметките за СЕС се формират от получени средства за изпълнение на европейски проекти. Средствата по набирателните сметки се формират от преведени депозити и гаранции и подлежат на възстановяване.

ОБЩИНСКИ ДЪЛГ

Общинският дълг и общинските гаранции към 31.03.2024 г. възлизат на 1 714,8 млн. лв., в т. ч. 1 045,3 млн. лв. вътрешен (61,0 %) и 669,5 млн. лв. (39,0 %) външен дълг. Голяма част от общинския дълг и общинските гаранции – 1 523,2 млн. лв. (88,8 %), са предназначени за инвестиционни проекти, включително и финансирани със средства от Европейските структурни и инвестиционни фондове, Европейските фондове при споделено управление, чрез други инструменти на Европейския съюз. Дългът на Столична община формира 39,0 % от общия размер на дълга. Прямо края на 2023 година, размерът на общинския дълг и общинските гаранции намалява с 59,3 млн. лв., което се дължи на намаление на размера на вътрешния дълг с 48,6 млн. лв. и намаление на размера на външния дълг с 10,7 млн. лв.

Усилията на Министерството на финансите продължават в посока да се подобри и ефективността на управление на общинските бюджети. Препоръчително е общините да приемат и изпълняват планове за финансово оздравяване при наличие не само на три или повече от показателите по чл. 130а от ЗПФ, но и при индикации за достигане на критичните стойности по един или повече от всички наблюдавани показатели. По този начин местните власти ще преодолеят и елиминират своевременно риска да нарушат фискалните правила и параметри по ЗПФ.